

ZGODBE SVETEGA PISMA

PENTATEVH (PETEROKRIŽJE)

1. V čem vidiš poetičnost zgodbe o stvarjenju sveta? Opiši stilna sredstva, s katerimi dosega pripoved vtis mogočnega dogajanja.

Poetičnost zgodbe se izraža v raznih 'pesniških figurah', kot so na primer razne iteracije oziroma ponavljanja, stopnjevanja in ostalimi retoričnimi figurami. Tudi mogočnost dogajanja je ustvarjena s temi figurami, prav tako kot z govorom v velelniku (Naj bo ...). Tudi z 'imenovanjem' – se pravi, glagol imenovati, s katerim Bog poimenuje novitete – se ustvarja občutek veličine in mogočnosti tega 'kreatorja'. Le-to mogočnost pa poleg vseh prej naštetih dopolnjuje, po mojem mnenju, tudi naštevanje, in kajpak ponavljanje tega naštevanja. Tudi monolog prispeva k vtisu mogočnosti dogajanja.

2. Razloži globlje pomene, ki jih lahko razberemo iz zgodbe o Adamu in Evi.

Kar je prepovedano, oziroma še boljše, kar je izrecno prepovedano, je ponavadi najmikavnejše. In človek skoraj vedno podleže skušnjavi. V zgodbi je skušnjava personificirana v kači, ki zavede Evo. Zakaj najprej prav njo in ne Adama? Po mojem mnenju se v zgodbi odraža položaj ženske, ki je bila v času nastanka zgodbe zatirana – rimokatoliška cerkev očitno še danes podpira to trditev, ker ženskam ne priznava enakega položaja – in zato seveda je seveda pričakovati, da je Eva tista, ki je šibka in prej podleže skušnjavi. Takoj za tem pa Eva prevzame podobo skušnjave (tako upodablja na primer, Michelangelo Buonarroti na freski Izgon iz raja v Sikstinski kapeli kačo v podobi ženske), ki ji poleže Adam. In ženska je tako kriva za vse hudo tega sveta.

3. Primerjaj zgodbo o Kajnu in Abelu s pripovedjo o Jakobu in Ezavu, opiši razlike. Ali poznaš motiv sovražnih bratov še iz drugih besedil svetovne ali slovenske književnosti?

Kajn in Abel sta bila sinova Adama in Eve. Kajn je bil starejši in poljedelec, Abel pa mlajši ter je obdeloval polja. Nekega dne, sta oba odnesla svoje darove Bogu, vendar pa je Gospod sprejel dar samo od Abela. Vedel je, da ga ljubi in mu zaupa. Kajn je sovražil Abela, ker je bil dober in ker je bil Bog z njim zadovoljen. Kajn je bil divje ljubosumen na svojega brata in njegov srečni obraz ga je še bolj razjezil, zato se je odločil, da bo na nek način preračunal z njim. Kajn ga je ubil. Preveč je bil ošaben, da bi poslušal Božje svarilo. Izbral je sovrašтво in umor namesto, da bi svojega brata ljubil in živel v slogu z njim.

Ezav in Jakob sta bila dvojčka, sinova Izaka in Rebeke. Ezava, kot prvorojenca je imel rajši Izak, Jakoba pa je imela rajši Rebeka. Izak se je na smrtni postelji pogovoril z Ezavom, ki je bil njegov prvorojenec in tako, mu je tudi moral dati blagoslov. Njegova zadnja želja je bila, da mu pripravi dušeno divjačino. Rebeka pa je prisluškovala pogovoru in sklepala, da če naj Jakob postane glava družine, bi moral on sprejeti blagoslov. Pripravila je kozlička in Jakoba ovila s kožjimi kožami okoli vratu in rok, da je bil na otip tako kosmat kot Ezav. Slepega očeta sta preslepila in Jakobu je dal blagoslov. V Božjem imenu mu je obljubil uspeh in ga proglasil za glavo družine. Ko je Ezav izvedel za prevaro, je zaprisegel, da bo Jakoba ubil, zato ga je Rebeka, ki je to slišala, poslala v deželo njenega očeta, kjer naj bi si poiskal ženo. Ko se je čez nekaj let Jakob vrnil domov, ga je brat sprejel z objemom. Ezav je bratu odpustil. V prvi zgodbi se je bratska ljubezen razklala zaradi ljubosumlja in v napadu besa je Kajn ubil Abela, v drugi zgodbi pa sta se brata po več letih pobotala, saj je Ezav znal odpuščati.

Ivan Pregelj je napisal knjigo Bogovec Jernej, kjer najdemo generacijski konflikt, versko spreobrnjenje in temo sovražnih bratov.

4. V čem se svetopisemska zgodba o potopu razlikuje od tiste, ki jo poznamo iz akadrskega epa o Gilgamešu?

5. Ali se skriva v zgodbi o babilonskem stolpu kaka ideja, pomembna še za naše čase?

V bistvu se dandanes zopet pojavlja težnja po enotnosti jezikov in enotnosti trga – zato na primer nastanek esperanta, akoravno se malo uporablja, in prevladuje angleščina in vsaj v evropskem merilu tudi težnja po nastanku enotnega trga in enotne monetarne politike. Boljše sporazumevanje med ljudmi krepi njihovo moč. Tudi v zgodbi je enotnost ljudi omogočila izvedbo velikega projekta, izgradnjo babilonskega stolpa. Bogu pa moč ljudi očitno ni bila povšeči in jih je kaznoval. Razselitev in nezmožnost sporazumevanja jih je pahnila na začetek poti. Vendar ljudje še vedno težijo po enotnosti. Pa je to res slabo? In kaj nam sledi?

6. Razloži položaj v katerem se znajde Abraham, ko naj bi daroval Izaka, njegovo ravnanje in božje odločitve.

Abraham prav gotovo ljubi svoje potomce, in jim nikakor noče nič žalega, še najmanj pa smrti. A božja volja je, da žrtvuje Izaka Bogu. Ker slepo veruje v Boga, se ne sprašuje o njegovih odločitvah.

Ni dvoma, da je Abraham v precepu, komu naj se ukloni: svoji očetovski ljubezni do Izaka ali predanosti Bogu. Očitno meni, da je duhovnost pomembnejša od fizičnega življenja, zato se odloči ukloniti božji volji in žrtvovati Izaka Bogu. Bog pa želi le preskusiti vdanost ter strah Abrahama, zato mu tik pred zdajci prepreči žrtvovanje sina in preskrbi ovna za žrtvovanje. Ker Bog uvidi, da se Abraham boji božjih sil, poskrbi za Abrahamov zarod ter blagoslov.

7. Zgodbi o Izakovi in Jakobovi ženitvi se dogajata v zelo patriarhalnem okolju. Katere so značilnosti tega okolja? Za kakšne socialne in moralne odnose gre?

Za patriarhat je značilno vlada mož in moških potomcev – sinov, žene in hčerke se pojavljajo samo v ozadju kot nujno zlo, ki je potrebno za nadaljevanje moške veje oblasti.

8. Zakaj bi zgodba o Jožefu in njegovih bratih lahko postala snov za roman? S kakšnim namenom jo pripoveduje svetopisemski pisatelj?

Zgodba je zasnovana na osnovi vsi proti posamezniku. Posameznik mora prebroditi težave, da bi se na koncu lahko kot ptič feniks iz pepela dvignil in se pokazal še v lepši luči, kot je bil prej.

Starejši bratje se združijo proti najmlajšemu bratu Jožefu, ki je bil zaradi smrti njegove edine ljubezni Rahele očetov ljubljenec. Jožef se reši iz suženjstva in postane visok uradnik, h kateremu se morajo za pomoč zateči starejši bratje. Bratje ga ne prepoznajo, vendar jim na koncu pove kdo je.

9. Opiši značaj glavnega junaka v tej zgodbi in njegova razmerja do drugih.

Jožef je človek dobrega značaja, hitre pameti in ima nadnaravne moči. Z njimi lahko razlaga sanje oziroma prerokuje. Če so novice slabe, ne ovinkari, in to pove (primer sanj velikega točaja). Ima dobre delovne navade, zato hitro pridobi naklonjenost ljudi in postane priljubljen, kjerkoli že je. Prav tako pa je tudi zvijačen in kar takoj pretenta svoje krvne sorodnike, ko pridejo v Egipt po žito. Čeprav so ga prodali v Egipt, Jožefu ni vseeno, kaj se dogaja z njimi. Obratno pa ga sorodniki sovražijo. Jožef namreč nosi dolgo suktnjo, ki jo je dobil v znak ljubezni od očeta Jakoba. Jakoba še posebej ceni in spoštuje. Sicer pa se v Egiptu dobro razume z vsemi, razen s Putifarjevo ženo, ki ima na vsakem koraku na zalogi obilico laži. Konec zgodbe je srečen, saj se vsa družina zaradi Jožefovih sposobnosti in iznajdljivosti v letih lakote preseli v Egipt, kjer je dovolj žita.

KNJIGA SODNIKOV

1. V čem je Jeftejeva tragedija?

Jefte je prosil boga za moč, da bi lahko premagal sosedna ljudstva, ki so se izneverila Mojzesovim ukazom. Med prošnjo, je obljubil, da mu daruje prvo osebo, ki mu bo prišla nasproti pred domačim pragom. Na njegovo veliko žalost je bila to njegova hčerka edinka, ki jo je imel zelo rad. Povedal ji je, kaj je obljubil Gospodu. Hčerka je prosila samo za dvomesečno pripravo na svojo daritev. Jefte ni razumel, da Bog ni hotel človeških žrtev temveč samo to, da bi mu ljudstvo zaupalo.

- Za doseg svojega cilja je obljubil preveliko plačilo, saj se ob sklenitvi zaveze z Bogom ni zavedal posledic.

2. Katere so pglavitne poteze Samsonovega značaja?

Samson je ljudski junak, katerega »moč« naj bi bila v njegovih laseh. Zaupal je samo svoji veliki ljubezni Dalili, ki je s prevaro izvedela, kje naj bi se nahajala njegova moč in energija. Izdala ga je filistejcem. Z odstranitvijo – striženjem las je junak izgubil svojo moč in vero v sebe ter boga.

- Do povrnitve zaupanja samega do sebe (lasje ponovno zrasli) je bil moralno in fizično zelo slaboten ter se ni bil sposoben spopasti z problemi. V želji, da se maščuje filistejcem, mu njegovo življenje ni pomenilo ničesar več. Prosil je boga za samo še enkratno moč, ki jo uporabil za maščevanje in pri tem izgubil življenje.

RUTINA KNJIGA

1. Kako razumeš običaje, ki so v Rutini zgodbi odločilni za potek dogodkov?

V tistih časih, je bilo v navadi, da so kmetje morali dovoliti vsem ubogim in lačnim, da prihajajo na njihova polja in pobirajo klasje, ki so ga žanjci izgubili ali prezrli. Tako je Ruta lahko pobirala ječmen zanjo in za njeno taščo, s katero je prispela v Betlehem. Na srečno naključje, si je Ruta izbrala ravno njivo sorodnika njenega tasta - Boaza.

Božji zakon v Izraelu je naročal možem, naj poskrbijo za vdove v družini in obudijo potomstvo. In ker je bil Boaz zaljubljen v Ruto sta se poročila, saj je njen bližji krvni sorodnik

zavrnil svojo dolžnost. Boaz in Ruta sta dobila sina in Rutina tašča je bila prav tako srečna, kot bi bil otrok njen.

SAMUELOVI KNJIGI

1. Katere zgodbe o Davidu bi bile lahko snov za tragedijo in zakaj?

Kralj Savel je bil zelo ljubosumen na Davida, ki ga je v vsem prekašal ter so ga vsi imeli rajši od njega. Bog je bil z Davidom ves čas, tako kot je bil v času Savlove poslušnosti tudi z njim. Zgodba bi se lahko razvila tudi v tragedijo, tako da bi kralj Savel ubil Davida, vendar pa je prej sam podlegel smrti.

2. Iz zgodb o Davidu izlušči njegov značajske in moralni razvoj.

David je bil pameten, glavo in srce je imel na pravem mestu ter ljudje so vedeli, da mu lahko zaupajo saj se je v vsaki situaciji znašel.

KNJIGI KRALJEV

1. Zakaj zgodba o kraljici iz Sabe še danes vznemirja domišljijo bralcem, predvsem pesnikov in umetnikov?

Kraljica iz dežele v južni Arabiji Saba je bila zelo bogata, saj je omenjeno, da je prinesla kralju Salomonu zlato, diamante in toliko dišav, kot še nihče drug. Renesančni in baročni umetniki so jo radi ponazarjali kot zelo lepo. Spoštovala in razumela je Salomonova modra dejanja, ki so bila posledica logičnega razmišljanja. Njegovo znanje je preizkušala z vedno težjimi in resnejšimi vprašanji. Kralja je vprašala vse, o čemer je sama premišljevala in želela priti do spoznanja. Odgovoril je na vsa njena vprašanja in izgedalo je, da ga ničesar ne more presenetiti.

- Bogastvo in vedeželnost kraljice iz Sabe, ki je našla prijetnega sogovornika v modrem kralju Salomonu, so umetniki radi ovekovečili s svojimi umetninami.

2. Kaj so bili judovski preroki? Kako se njihovo poslanstvo kaže v zgodbah o Eliji?

Po smrti kralja Salomona je kraljestvo razpadlo na Severno in Južno. Vladar Severnega dela Ahab je bil pod vplivom svoje žene. Temu načinu vladanja se je uprl Elija (prvi veliki prerok), ki je oznanjal rešitev z Božjo pomočjo. Seveda je bil politično preganjan.

- Preroki so bili pravzaprav revolucionarji, ki so poskušali spremeniti tedanjo oblast.

TOBIJEVA KNJIGA

1. Katere sestavine v tej knjigi so pravljicne in katere legendarne?

Pravljicne sestavine:

- Oslepitev očeta zaradi lastovičjega iztrebka
- Pojavljajo se pravljicna števila: Število 7 - Čez sedem dni je prišla tudi sinova žena Sara.
- S pomočjo določenega živalskega dela reševanje življenja – ribji žolč
- Na poti do določenega kraja se Tobija ustavi in poroči z lepo hčerko Saro, ki ji je do sedaj zli duh ubil ženine.
- Na koncu se srečno vrne k očetu in pomaga k njegovi ozdravitvi.

Legendarne sestavine:

- S angelovo (Rafael) pomočjo spoznavanje božje volje, saj naj bi bil angel posrednik med Bogom in človekom.

2. Kako gleda pisatelj na družino? Ali bi lahko imel Tobijevo knjigo za družinsko povest?

Družina pisatelju pomeni zelo veliko, saj je glavni junak pripravljen na reševanje vsakovrstnih težav za to, da bi pomagal bolnemu očetu. Glede na to, da je bila knjiga priljubljeno branje v srednjem veku, še posebej v času reformacije in protireformacije, bi jo lahko uvrstili med družinske povesti.

- Osnovna zasnova zgodbe je pomoč družinskih članov, kar je pri teh povestih vrednota, ki se skozi čas ni veliko spreminjala.

JUDITINA KNJIGA

1. Kakšna je temeljna ideja zgodbe o Juditi?

PREROK DANIJEL

1. Katere zgodbe iz Danijelove knjige bi lahko imenovali legende in zakaj?

2. Zakaj se je zgodba o nedolžni Suzani uveljavila kot pogost slikarski motiv?

ESTERINA KNJIGA

1. Kako presojaš Esterin značaj in ravnanje?

Ko so kraljevi dvorjani iskali dekleta za kraljevi harem in za bodočo kraljico je bila izbrana tudi Estera, ki ni hotela izdati svojega rodu in ljudstva – bila je Judinja. Varuh deklet Egej jo je podučil, kako naj se obnaša pred kraljem in z njegovo pomočjo je postala kraljica. Ko se je kralju zameril Mardohej, ki je bil Jud, je izdal ukaz o pokončanju vseh Judov v kraljestvu.

- Kraljica Estera je bila pripravljena za rešitev vseh Judov izdati svoje Judovsko poreklo in je bila zaradi tega pripravljena tudi na najhujše – svojo smrt.

JOBOVA KNJIGA

1. V čem je »problem« Jobove življenjske usode?

V dvoboju med dobrim in zlim (Bogom in Satanom) je med njima bogaboječi Job, ki mu je bila sreča do takrat naklonjena. Ne glede na to, kakšna nesreča prizadene njegovo bogastvo, svojce in njega samega, ima še vedno zaupanje v dobro in v Gospoda (Boga), dokler ga niso prišli tolažit prijatelji in takrat se mu je zazdelo, da je Bog do njega nepravičen. Želel je Božje odgovore na svoja vprašanja, zakaj se je usoda tako tragično poigrala z njim. Nad njimi se je razdivjala nevihta in iz viharja je spregovoril Bog, ki Jobu ni pojasnil vzroka njegovih stisk, pomagal pa mu je do spoznanja, da lahko Bogu, ki je velik in moder brez skrbi zaupa svoje življenje. Job prijateljem ni zameril njihove neizprososti in ostrine ter je molil za njih.

Citat: Gospod je torej Jobovo usodo spremenil, ko je Job prosil in molil za svoje prijatelje. Gospod je Jobu zopet dvojno dal vsega, kar je prej imel.

- Dokler je Job poslušal samo sam sebe, je bil zadovoljen in pomirjen sam s seboj, čeprav so se tragedije kar vrstile. Ob prihodu prijateljev mu njihova moralna pomoč ni bila v tolažbo, saj je zaradi njih začel dvomiti v svoja prepričanja.

2. Kaj je hotel Bog s preizkušanjem Joba?

Bog je hotel vedeti, če mu je Job zvest in ne bo nasedel hudičevi skušnjavi. Satan je preizkušal Jobovo zaupanje v Gospoda z uničenjem njegovega imetja, družine ter njega samega. Ne glede na to, kaj se mu je zgodilo je Job molil: »Gospod je dal, Gospod je vzel, bodi čaščeno njegovo ime.

- Bog je preizkušal Jobovo vero; ali obstoja meja, kjer se bo zlomil in nehal verjeti v njegovo pravo podobo.